

Oponentský posudok na odborné a vedecké práce

k návrhu na menovanie *doc. PhDr. Františka Šimona, CSc.*,

za profesora v odbore *habilitačného a inauguračného konania literárna veda*

Vysokoškolský profesor je osobnosťou pokrývajúcou na vysokej úrovni vnútorne prepojené a skĺbené dve základné oblasti činnosti: vedeckovýskumnú a vzdelávaciu (z jeho „statusu“ zároveň vyplývajú aj príslušné organizačné aktivity). Od tejto „dvojjedinej“ funkcie vrcholného vysokoškolského odborníka sa odvíjajú aj jeho dve základné „zóny“ bádateľskej činnosti – základný a aplikovaný výskum, ktorého výsledky (metatextovo, textovo a realizačne) sa premietajú do vzdelávacieho procesu na všetkých stupňoch vysokoškolského štúdia. Doc. PhDr. František Šimon, CSc., pracovník Katedry klasickej filológie Filozofickej fakulty Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, uchádzajúci sa o vymenovanie za profesora v odbore *literárna veda* (k tejto jeho žiadosti sa vyjadrujem vo svojom posudku) vo svojich odborných a vedeckých prácach integruje obidve uvedené základné oblasti vedeckého poznávania a výsledkov jeho aplikácie vo vzdelávacej praxi v symbióze autora-bádateľa a zanieteného vysokoškolského pedagóga. Vo svojej doterajšej pedagogickej činnosti (predovšetkým na „vlastnej“ Katedre klasickej filológie, ale aj pre záujemcov z ďalších filologických odborov na Filozofickej fakulte UPJŠ) zabezpečoval najmä nasledujúce predmety bakalárskeho a magisterského stupňa štúdia: *úvod do štúdia klasickej filológie, dejiny gréckej literatúry, dejiny rímskej literatúry, antické náboženstvo, topografia antického sveta, didaktika latinského jazyka, rímski historici 1 (Livius), rímski historici 2 (Tacitus), antická kultúra a literatúra, latinský interpretačný seminár (medicínske texty), teória terminológie, rod v dejinách (žena v antike), latinský jazyk pre filológov, jazyk prameňov* (pre Katedru histórie FF UPJŠ), *latinský jazyk pre filozofov* (pre Katedru filozofie a dejín filozofie FF UPJŠ), *vybrané kapitoly z dejín medicíny, latinská lekárska terminológia* (na Lekárskej fakulte UPJŠ), *latinský jazyk pre právnikov* (na Právnickej fakulte UPJŠ). Dá sa obrazne povedať, že *latinský jazyk* stal sa pod vedením inauguranta integrujúcim katedrálnym, medzikatedrálnym a medzifakultným médiom na UPJŠ. Ale aj širšie: doc. F. Šimon bol iniciátorom štúdia klasických jazykov aj na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity a na novozaloženej Filozofickej fakulte UPJŠ v Košiciach (2007), takže možno hovoriť – aj vďaka jeho organizačným schopnostiam, iniciatívam i zanieteniu za výskum a štúdium klasického filologického dedičstva – aj o medziuniverzitnom prepojení štúdia klasickej filológie vo východoslovenských, ale aj celoslovenských reláciách. Je popredným odborníkom v priestore

latinského jazyka v širšom kontexte klasickej filológie a ďalších vedných oblastí (osobitne v prepojení jazykovedy, literárnej vedy, semiotiky, histórie, filozofie a kulturológie); je uznávaným vedcom aj v zahraničí, čo potvrdzuje celý rad jeho publikačných výsledkov aj vedeckých prednášok v tomto bádateľskom priestore.

V súvislosti so študijným a vedným odborom, v ktorom prebieha inauguračný proces doc. F. Šimona – *literárnou vedou* – so špecifikáciou *klasická filológia*, sa žiada konštatovať, že predmetom filológie je nielen jazyk, ale aj literatúra písaná v danom jazyku. Termín *klasická filológia* do svojho pojmového aparátu aj metodologického podložia i výskumných metód včleňuje a využíva nielen poznatky jazykovedy a literárnej vedy, ale aj histórie, filozofie, etnografie, archeológie; bádateľským areálom klasickej filológie sú aj všeobecné dejiny, právo, hospodárstvo, náboženstvo a filozofia Rimanov a Grékov, čiže komplexná hmotná a duchovná kultúra klasických národov Európy, ktoré sprostredkovali kultúru ostatným národom Európy. Analyticko-syntetický teoreticko-aplikačný pohyb – dominantne „riadený“ metódami jazykovedy a literárnej vedy – charakterizuje inauguratorovo výskumné „predpolie“ v tomto širšom bádateľskom priestore. Inauguračné konanie doc. F. Šimona v odbore *literárna veda* je teda funkčne plne oprávnené.

Priemet do literárnovedného areálu Šimonových úvah vyplýva práve z naznačených interdisciplinárnych ontologicko-gnozeologických procesov pri reflexe látkovej skutočnosti do „tematicky“ ukotvenej textotvornej aktivity; ide najmä o využívanie označení z viacerých textových domén, resp. štýlovo či genologicky diferencovaných textov. Možno to ilustrovať na inauguratorovom konštatovaní v doslove k jeho prekladu Jesseniovoho Traktátu o kostiach (ide o humanistickú latinčinu): „Náučné traktáty boli u humanistických spisovateľov veľmi obľúbené, ale... od dnešných vedeckých diel sa značne líšili. V humanistickej literatúre totiž neexistovalo prísne rozlišovanie medzi postupmi *krásnej* a odbornej *literatúry*, preto sa v odborných spisoch používali aj postupy *krásnej literatúry* a naopak, v *krásnej literatúre* sa zjavovali aj učené výklady.“ (podč. J. S.) Tento fakt ponúka sugestívne interpretačné úvahy predovšetkým o funkčnom prieniku odborných (teda pojmových) znakov do zážitkovej zóny esteticky ukotveného textu (ide o sekundárnu, „nadstavbovú“ zážitkovosť). Dôslednú analýzu tohto textotvorného procesu nachádzame v inauguratorových štúdiách o estetickej „premene“ anatomickej terminológie v Homérových eposoch, v textoch Isidora zo Sevilly, J. G. Macera. Szepsia, pri skúmaní vzťahu filozofie a medicíny u Platóna a i. Svoju erudovanosť v literárnej vede doc. F. Šimon potvrdil aj recenzovaním literárnohistorických a literárnoteoretických prác.

Jednou z rozhodujúcich oblastí výskumu doc. F. Šimona je *terminológia*, náuka o pomenovaní pojmov v určitých odboroch, o definovaní pojmov a o tvorbe systému pojmov (najmä lekárske názvoslovie, i jeho využitie v spisoch starogréckych a starorímskych autorov, aj u humanistických spisovateľov, ako sme uviedli vyššie). Ide o dominantnú časť jeho rozsiahlej publikačnej činnosti (uvediem počty najzávažnejších prác: vedecké monografie vydané v domácich vydavateľstvách: 6; kapitoly vo vedeckých monografiách vydané v zahraničných vydavateľstvách: 1; vysokoškolské učebnice vydané v domácich vydavateľstvách: 3; vedecké práce v zahraničných karentovaných časopisoch: 4; vedecké práce v ostatných zahraničných časopisoch: 14; vedecké práce v ostatných domácich časopisoch: 21; vedecké práce v zahraničných časopisoch registrovaných v databázach Web of Science alebo SCOPUS: 15; vedecké práce v domácich časopisoch registrovaných v databázach Web of Science alebo SCOPUS: 1; vedecké práce v zahraničných recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách: 7; vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách: 27. Na svoje vedecké a odborné práce (spolu 244) inauguraant eviduje 501 ohlasov (z toho 207 v zahraničí). Je prirodzené, že jeho terminologické úvahy sa dotýkajú – na všeobecnejšej rovine – aj okruhu disciplín viažucich sa na oblasť klasickej filológie, vrátane literárnej vedy.

Do inauguračnej rozpravy navrhujem tieto okruhy problémov:

1) Využitie teoretických verzologických poznatkov z výskumu rytmu a metra - aj ich aplikácií v básnickej tvorbe starogréckych a starorímskych autorov – v neskorších vývinových obdobiach národných literatúr a osobitne v tvorbe slovenských básnikov a v teoreticko-metodologických verzologických úvahách, aj s ohľadom na jednotlivé literárne smery.

2) Metodologické inšpirácie z výskumu „klasických“ a „humanistických“ textov na posilnenie interdisciplinárneho priestoru (literárne veda, jazykoveda, textológia, teória komunikácie, teória informácie, semiotika, filozofia, história), z ktorého prúdia závažné teoreticko-metodologické impulzy pre obohatenie poznania o klasickom dedičstve textov v širokom zmysle slova.

3) Perspektívy klasickej filológie (vo vzdelávacom „areáli“ a v bádateľskom priestore) na Slovensku.

V zhrnutí o vedeckej a odbornej tvorbe doc. PhDr. Františka Šimona, CSc., možno konštatovať, že ide o koncepčné, podnetné dielo pohybujúce sa – s originálnym prínosom –

v intenzívnom interdisciplinárnom priestore s dominantou vzťahu jazykovedy a literárnej vedy a v prepojení s didaktickou praxou.

Na základe komplexného zhodnotenia vedeckej, vzdelávacej a organizátorskej činnosti doc. PhDr. Františka Šimona, CSc., vychádzajúc zároveň z údajov inauguračnej dokumentácie, konštatujem, že menovaný je kvalitným bádateľom a vysokoškolským pedagógom a uznávanou osobnosťou v klasickej filológii a že spĺňa kritériá inauguračného konania na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Plne podporujem jeho žiadosť o vymenovanie za profesora.

Odporúčam Vedeckej rade Filozofickej fakulty Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach schváliť návrh na menovanie *doc. PhDr. Františka Šimona, CSc., za profesora* v odbore habilitačného a inauguračného konania *literárna veda*.

Košice 25. 1. 2021

Dr. h. c. prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach